

REDACTIONEEL

Vijftig afleveringen van KWALON, een korte terugblik

*Adri Smaling**

De eerste aflevering van KWALON verscheen in januari 1996. De redactie bestond uit Tony Hak, Hanneke Houtkoop, Henk Kleijer en Pieter Edelman. Deze redactie schreef onder andere:

‘De Werkgroep Interpretatief Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek heeft gemeend een platform te moeten oprichten waarop onderzoekers van geheel verschillende pluimage kennis kunnen maken met elkaars werk.’ (Redactioneel in KWALON 1, 1996, jrg. 1, nr. 1, p. 2)

Deze werkgroep, afgekort de WISWO, opgericht in 1980, was de voorganger van het huidige platform KWALON. Hier dreigt een misverstand. Het ‘platform’ waarover de redactie sprak, is het tijdschrift KWALON, niet het platform KWALON, dat in het najaar van 1996 de opvolger werd van de WISWO. In het tweede nummer van het tijdschrift schreef dezelfde redactie:

‘KWALON beoogt het kwalitatieve onderzoek in Nederland te bevorderen door het verspreiden van informatie (zoals over nieuwe publicaties, lopend onderzoek en hulpbronnen op het internet) en door het entameren van discussies over kwalitatief onderzoek en onderwijs. Die discussies mogen wat ons betreft op het scherpst van de snede worden gevoerd. Het kwalitatieve onderzoek is er immers niet mee gebaat wanneer verschillen van mening, met name over de “kwaliteit” van kwalitatief onderzoek, worden toegedekt. De overtuiging die wij via KWALON willen uitdragen is dat verschillende benaderingen in kwalitatief onderwijs en onderzoek op een constructief-kritische wijze met elkaar moeten worden geconfronteerd, zodat zowel insiders als outsiders beter gefundeerde oordelen kunnen vormen over die verschillende benaderingen. Wij menen trouwens dat deze benadering ook gekozen moet worden in het “debat” over de kwaliteiten van kwantificerend en kwalitatief onderzoek.’ (Redactioneel in KWALON 2, 1996, jrg. 1, nr. 2, p. 2-3)

Deze doelstellingen werden en worden herhaaldelijk waargemaakt.

Er is in die zestien jaar wel het een en ander veranderd. De beperking in de oorspronkelijke titel ‘KWALON: Tijdschrift voor Kwalitatief Onderzoek in Nederland’

* Adri Smaling is gepensioneerd als hoogleraar methodeleer aan de Universiteit voor Humanistiek. E-mail: a.smaling@uvh.nl.

werd gewijzigd en luidt nu: 'KWALON: Tijdschrift voor Kwalitatief Onderzoek'. De 'N' verwijst nu naar de 'n' in 'Onderzoek' en niet meer naar 'Nederland'. Daarmee werd de blik verruimd naar Vlaanderen. Van de genoemde allereerste redactieleden is er niet een meer lid. Hanneke Houtkoop is in 2002 overleden. In de loop van de tijd zijn er vele wisselingen geweest. Ook zijn er rubrieken gekomen en gegaan. Maar de rubriek 'Essay, debat en dialoog' is altijd blijven bestaan. In dit nummer, aflevering 50, wordt stevig gediscussieerd over een voorstel van Harrie Jansen om 'kwalitatief' te definiëren. Wat is er eigenlijk kwalitatief aan een open dataverzameling, aan constante vergelijking en aan analytische inductie, zo vraagt hij zich af. Zijn voorstel voor een begripsbepaling wordt kritisch besproken door drie collega's. En natuurlijk is er een repliek.

Laat ik terugkeren naar de historische terugblik. Er zijn ook momenten geweest waarop het voortbestaan of de manier van voortbestaan van KWALON niet helemaal meer zeker was. Ik noem er twee. In 2000 schreef Tineke Abma in het dertiende nummer namens de redactie:

'Onaangekondigd doch niet geheel onverwacht vertelde Tony Hak op de vorige redactievergadering (januari 2000) dat hij het tijd vond om een aantal werkzaamheden over te dragen. Na van de schrik te zijn bekomen, hebben we als redactie een nieuwe taakverdeling gemaakt waarmee we de kwaliteit van ons blad hopen te kunnen handhaven. Het is met enige weemoed dat we afscheid nemen van Tony als redactievoorzitter. KWALON is vooral *zijn* geesteskind. Hij nam de meeste initiatieven, legde contacten en was bovendien heel precies als het ging om de inhoudelijke redactie en de correcties. De continue kwaliteit van ons blad tot nu toe is dan ook voor een groot deel aan hem te danken.' (Redactioneel in KWALON 13, 2000, jrg. 5, nr. 1, p. 3).

Inderdaad, Tony was de initiatiefnemer en in de eerste jaren de motor van het tijdschrift KWALON. Gelukkig is het gelukt het tijdschrift in stand te houden en ook de kwaliteit op peil te houden. Tineke volgde Tony op als voorzitter en Tineke werd later opgevolgd door Jeanine Evers. En nu is alweer verscheidene jaren Fred Wester de redactievoorzitter. Fred is trouwens ook de huidige voorzitter van het bestuur van het platform KWALON.

Een ander onzeker moment deed zich voor in 2004. In dat jaar verscheen ook het 25ste nummer van KWALON. De toenmalige redactie (zeven personen) schreef:

'Wij prijzen ons gelukkig dat we al zo lang in staat zijn geweest om elke keer weer een nummer uit te brengen, nieuwe rubrieken te bedenken, en vooral: nieuwe mensen te interesseren. Zoals we in het vorige redactioneel al aankondigden, is nummer 25 ook een nieuw begin. Het eerste nummer bij een nieuwe uitgever. Lemma, die KWALON meteen ook een facelift heeft gegeven waar wij erg tevreden over zijn. Achteraf blijkt dat de overgang naar Lemma ook om heel andere redenen perfect getimed was: SISWO ziet zich door bezuinigingen gedwongen een einde te maken aan de ondersteuning van KWALON en andere interuniversitaire sociaal-wetenschappelijke organisa-

ties – zoals NOSMO, het overkoepelende platform voor sociaal-wetenschappelijke methodologie. Welke gevolgen dit zal hebben voor het Kwalon-Platform en de van daaruit te organiseren activiteiten (studiedagen, cursussen) is nog niet duidelijk.’ (Redactioneel in KWALON 25, 2004, jrg. 9, nr. 1, p. 5)

Het wegvallen van de ondersteuning door SISWO (Stichting Interuniversitair Instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek te Amsterdam) betekende inderdaad een onzekere toekomst. SISWO bood vergaderruimte, administratieve en secretariële steun voor het KWALON-platform en de KWALON-redactie, was de uitgever van diverse bundels en van het tijdschrift KWALON. Maar de nadelige gevolgen zijn voor het tijdschrift KWALON uitgebleven dankzij de inzet van redactieleden en auteurs. KWALON wordt nu uitgegeven door Boom Lemma uitgevers met weer een nieuwe, verfriste facelift.

Ik wens het tijdschrift KWALON, de uitgever, de redactie en alle andere betrokkenen een mooie toekomst toe met behoud van wat goed is, verdieping hiervan, verdere ontwikkeling en vernieuwing.